

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	A.Pehlivan	Datum	17 mei 2024
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	12411845
E-mail	a.pehlivan@utrecht.nl	Onderwerp	Demonstratie en protestactie 15 mei
Bijlage(n)		Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Op 15 mei jl. heeft een pro-Palestina demonstratie plaatsgevonden waarbij opnieuw een pand van de Universiteit Utrecht is bezet. De demonstratie begon vreedzaam op het Janskerkhof en na een korte optocht door de stad is een pand aan het Janskerkhof bezet. Zoals u bekend, is het demonstratierecht in Utrecht een groot goed en faciliteren we demonstraties actief. Ook bij protestacties in gebouwen wordt in beginsel ruimte gegeven aan de vrijheid van meningsuiting, al vallen deze niet onder de bescherming van het demonstratierecht. Het is aan de eigenaar van het gebouw om te bepalen welke ruimte ze hieraan willen geven. De eigenaar kan als het niet lukt om afspraken met actievoerders te maken, eventueel de politie verzoeken te helpen bij het verwijderen van actievoerders uit het gebouw. Ook afgelopen woensdagavond is dit het geval geweest. Na bespreking in de driehoek heeft onder gezag van de Hoofdofficier van Justitie de politie het pand ontruimd. In deze brief wil ik u informeren over het verloop van de avond en met name de wijze waarop de politie-inzet heeft plaatsgevonden

Ik ga uitvoerig in op het verloop van de demonstratie en bezetting. Ik hecht hieraan omdat er discussie is over de proportionaliteit van het politieoptreden. Ook in de driehoek is dit uitgebreid besproken. Uitgangspunt hierbij is dat optreden door de politie altijd zo de-escalerend mogelijk is. Tegen vreedzame actievoerders, die weliswaar de wet overtreden maar geen actief verzet plegen, wordt geen geweld gebruikt. Dit is anders wanneer mensen het politie-optreden verhinderen of zelf geweld toepassen. Uiteindelijk heeft de ME op woensdagavond kortstondig moeten optreden toen actievoerders een bus met arrestanten tegenhielden en herhaaldelijk niet luisterden naar vorderingen om de weg vrij te maken. Hierbij is kortstondig geweld toegepast om die situatie te beëindigen.

Verloop van de demonstratie

Omstreeks 14:00 uur vond een demonstratie van Student Strike for Palestine plaats op het Janskerkhof. Deze demonstratie was niet vooraf bij de gemeente aangekondigd. De politie heeft zoals gebruikelijk contact gelegd met de groep om de demonstratie optimaal te kunnen faciliteren. De plannen van de groep waren in eerste instantie onduidelijk, mogelijk zouden ze verplaatsen richting

het Centraal Station. De politie heeft dit zo goed mogelijk gefaciliteerd. Via het Domplein is de groep van toen ongeveer 500 personen echter terug naar het Janskerkhof gegaan.

Ongeveer 60-80 actievoerders zijn vervolgens het pand van de Universiteit Utrecht aan het Janskerkhof binnengegaan. De politie en medewerkers van de universiteit hebben waargenomen dat (grote) stenen en pallets meegenomen werden het pand in, dat toegangen geblokkeerd werden, ramen geblindeld en camera's gesaboteerd. Ook is geconstateerd dat personen in het pand helmen bij zich hadden, handschoenen droegen en potten met (naar het scheen) vloeistof naar binnen brachten. De politie moest er op basis hiervan rekening mee houden dat personen zich actief zouden verzetten tegen een eventuele latere ontruiming en hierbij ook geweld tegen de politie zouden kunnen gebruiken. Inzet van de ME is in zo'n situatie nodig, omdat de ME over betere persoonlijke veiligheidsmaatregelen (zoals helm, schild, stevigere kleding) beschikt.

Op straat voor het pand demonstreerden toen ook nog enkele honderden mensen. Deze demonstratie is gefaciliteerd en hieraan is ruim baan gegeven.

Ontruiming en vertrek demonstranten overwegingen driehoek

Rond 18:00 uur heeft een delegatie van de universiteit overlegd met de demonstranten. De voorzitter van het College van Bestuur heeft in het gesprek aangegeven dat een bezetting of overnachting niet zou worden toegestaan. Hij heeft de aanwezige actievoerders gevraagd weg te gaan. Hem is te kennen gegeven dat hieraan geen gehoor zou worden gegeven. Zij wilden het pand niet verlaten.

Daarna heeft de politie, in opdracht van de driehoek, een onderhandelaar ingezet om in gesprek te gaan met de actievoerders in het pand en afspraken te maken over een vrijwillig vertrek. Ook hiermee zou een ontruiming door de politie voorkomen kunnen worden. De onderhandelaars zijn op enig moment constructief in gesprek geweest, maar uiteindelijk hebben de actievoerders te kennen gegeven niet te willen vertrekken.

Kort hierna (rond 21:30 uur) heeft de universiteit de bezetters de opdracht (vordering) gegeven het pand te verlaten. Dit is geen vrijblijvend verzoek. Hieraan is geen gevolg gegeven, waarop ook de politie meerdere keren heeft gevorderd om het pand te verlaten. Aangegeven is dat indien personen niet zouden vertrekken, ze aangehouden worden. De ME heeft vervolgens het pand betreden, waarbij zij op meerdere barricades zijn gestuit. Deze barricades zijn weggehaald; een aantal actievoerders (42 in totaal) zijn in verschillende ruimtes op meerdere verdiepingen in het pand aangetroffen. Deze personen is te kennen gegeven dat zij waren aangehouden en mee dienden te werken. Vervolgens zijn de personen één voor één uit het pand gehaald en naar een gereedstaande bus gebracht. De meeste personen zijn zelf opgestaan en meegelopen met de politie. Een aantal personen bleef passief en weigerde zelf te vertrekken. De politie heeft deze personen opgetild en meegenomen. Een enkeling weigerde toen alsnog om zelfstandig te lopen. Onder andere omdat er glas op de vloer lag en om te voorkomen dat meeslepen van deze personen tot verwondingen zou leiden, zijn er personen op een draagbaar naar buiten getild.

De gereedstaande bus kon in eerste instantie niet vertrekken omdat de Voorstraat werd geblokkeerd door een aantal sympathisanten. De politie heeft deze sympathisanten gevraagd plaats te maken zodat de bus erlangs kon. Hieraan is, ondanks herhaaldelijk verzoek en meerdere vorderingen, geen gehoor gegeven waarop de ME een vrije doorgang heeft gecreëerd. Hierbij is kort geweld toegepast, waarbij ook enkele tikken met de wapenstok zijn uitgedeeld. Na het vertrek van de bus is de rust

teruggekeerd. De aangehouden personen zijn vervoerd naar een politielocatie in Papendorp, en daar heengezonden

Overwegingen driehoek

Het is zeer betreurenswaardig dat een vreedzame demonstratie, waaraan volop ruimte werd gegeven, door een bepaalde groep aangegrepen wordt om dwingend en intimiderend gedrag dat niet past bij vreedzame demonstraties te vertonen en dit bij anderen aan te moedigen. Ondanks diverse pogingen tot gesprek en vrijwillig vertrek, was inzet van de ME nodig om dit gedrag te doen stoppen en de orde te herstellen. Ik blijf demonstraties uiteraard faciliteren, maar doe ook een beroep op de organisatoren om hun verantwoordelijkheid te nemen voor het in goede banen leiden van de demonstraties.

Met vriendelijke groet,

Sharon A.M. Dijkma